

Uonn eis ei nuot cun quei eldorado da tendas coloradas.

Ni autos, ni tendas, ni musica – aschia se presenta la Lumnezia «senza». FOTO DANIELA DERUNGS

Cornelia Andreoli el biro turistic a Vella.

Lumnezia «senza» – ina differenza

DAD AUGUSTIN BEELI/ FMR

■ Il «Lumnezian» ei il grond dils pigns. Da quei meini ein tuts ch'ei involvi egl Open Air Lumnezia. Uonn ston ils visitaders dil 36avel Open Air Lumnezia star a casa – pervia dalla pandemia. Pervia da quei va il mund buca sutura – silmeins buca enta Degen. «Tgi havess era tertgau quei. Avon in onn havein nus dau adia in a l'auter e giavischau sin in bien seveser en in onn, al proxim Open Air Lumnezia», ha ina dallas giuvnas manegiau. Ella e sias collegas entupav'ins cun garanzia mintg'onn al festival da musica. Gliued dalla Bassa ed indigens sevesevan, ins vegneva en discuors ed era amicezias e maridaglias ein sedadas tras igl open air. Oz, ils 23 da fenadur, havess il 36avel entschiet. Mo il coronavirus e tut sias consequenzas han buca lubiu quei. Cun in preventiv da 2,8 milliuns francs haveva il comite d'organizaziun semtgau in'ulteriura gada l'occurranza gronda dalla stad el Grischun.

Finadin letg ei occupaus

Dapi 1985 ei quei festival carschius cuntinuadamein. Pil 36avel fivan tuts varga 18'000 bigliets vendi gia dagitg. La fin d'jamna dil fenadur en Lumnezia s'auda tiel cult dalla giuventetgna, cun bunas bands ed en cumpignia. Semegliont sco igl open air da Frauenfeld, quel da Zofingen ni quel da Sogn Gagl. Il lumnezian s'auda tiels pigns ed intims, malgrad ch'ei ha bunamein 20'000 personas sin in migliac.

Uonn eis ei nuot cun quei migliac «pign ed intim». Tut ruasseivel resti sil Plaun da Degen. Entuorn la caplutta da sogn Bistgaun ni carrs, ni autos ni musica. «Aschia eis ei, e punct. Ei dat nuot da gir», declara in giuven da Glion che fuss secapescha ius en Lumnezia cun camerats e tenda. Il giuvenot da 19 onns vul buca commentar dapl. «Ei fuss segir buca aschi cool dad ir entuorn cun mascra sin quei areal», aschunta el tutina.

«La corona ha caschunau gronds quitaus e problems. Pil mument savein nus denton buca selamentar», declara Cornelia Andreoli. La collaboratura dil biro turistic a Vella ha detgavunda da far. La situaziun seigi cumparegliabla culla stagiun aulta d'unviern. Era senza open air seigi la Lumnezia pleina actualmeins, gi la dunna al spurtegl da Surselva Turissem, finadin letg seigi occupaus ni reservaus.

Empau veta maunca

Igl onn 2006 ei il menaschi digl open air transferius da Cuschnaus enta Degen. Dapi lu survegn sogn Bistgaun mintga stad visetas. Sin ina surfatscha da rodond diesch hectaras s'instaltescha mintg'onn il grond festival cun prest 19'000 visitaders, 670 gidonters e 20 bands sin duas tribunas: Pils da Degen ei quei cumbinau cun massa traffic e «bumbubum». Na, na, quei seigi tut en uorden, silmeins lu marschi zatgei a Degen, manegia Luis Weishaupt. «Cheu el vitg sentin nus buca bia digl open air», cuntinuescha igl um pensiunau al redactur dalla FMR. Era sia

consorta Ida ha priu plaz sil baun avon casa. Ella conferma ch'ei seigi vegniu pulit ruasseivel a Degen. Igl open air porti empau veta, ad els maunchi savens ina ustria el vitg, puntueschan omisus. Els ein buca persuls cun quei meini.

Era ina stizun dat ei dapi zacons onns buca pli a Degen. Quella fageva els treis gis digl open air ina pli gronda sviulta che quella digl entir onn senza open air. Michael Flepp ei igl administratur dall'associazion VivaL, el meina la gestiuon dallas stizuns a Vella e Morissen sco era la pasternaria. «Nossa sviulta ei buca sereudica questa stad, era senza open air buca», conferma Flepp. Ella pasternaria a Vella han ils dus pasterners Mauro Campos e Pedro Costa massada da far. Ella situaziun momentana detti ei nuot da selamentar e reclamar, conceda Flepp. L'informaziun dil biro turistic, che tuts letgs seigien pleins questa stad en Lumnezia, severifichescha.

Legrivla ei la situaziun actuala forsa buca pils cultivaders dallas parcelas sillas diesch hectaras sil Plaun da Degen. Els ston desister dils tscheins d'affitaziun. Dus dad els ein Edi Caduff e Renzo Blumenthal. En scadin cass seigi ina stad senza open air buca schliata per la natira ed il terren hagi in onn dapli peda da seregenerar. Malgrad tuttas stentas cun arar ed arparar ein fastitgs digl open air 2019 aunc da veser suenter in onn. La stad 2020 san ins aunc adina distinguer la via centrala denter zona da tendas e zona da concert.

Mauro Campos (dret) e Pedro Costa, ils dus pasterners da VivaL, han massa lavur, la stad 2020 ei extraordinaria.

Ida e Luis Weishaupt da Degen giavischassen empau dapli veta en lur vitg – buca mo la fin d'jamna digl open air.

FOTOS AUGUSTIN BEELI

«Nus lein mussar interess per nossa secunda patria»

La Cuminonza d'interess dils possessurs da secundas habitaziuns da Tujetsch ha priu sias decisziuns sin via circulara

DA HANS HUONDER/FMR

■ Sco biaras autras organizaziuns ha era la Cuminonza d'interess dils possessurs da secundas habitaziuns da Tujetsch buca saviu tener radunonza uonn. Per quei motiv ein las decisziuns vegnidas pridas sin via circulara. Kurt Baumgartner ei seretrats dalla suprastonza, da niev ei Roman Schmid en quella. Christoph Marugg representa ils interess dalla cuminonza el cussegl d'administraziun da Sedrun Mustér Turissem. Alla radunonza generala d'uonn – organisada per posta – ein biebin 70 pertschien dils 330 commembers separticipai. Las propostas dalla suprastonza ein vegnidas approbadas cun gronda maioritad. Igl onn 2019 ei la suprastonza seconcentrada ina ga dapli sin sias finamiras principalas: Mussar igl interess per la secunda patria, pretender trasparenza e s'engaschar cun respect en favur dalla cultura indigena e dil turissem persistent.

Concretisau las finamiras

Sco quei che la presidenta dalla cuminonza, l'anteriura cussegliera nazionala turitgesa Vreni Müller-Hemmi, constatescha ein quellas finamiras vegnidas concretisau

da il tschunavel onn dall'existenza dalla cuminonza: «Quei muossa era la decisziun dalla radunonza generala 2019 da sorprender ina coresponsabladad strategica el svilup e la purschida turistica enteifer la nova societad acziunara Sedrun Mustér Turissem.» Communablamain culla cuminonza

La suprastonza dalla Cuminonza d'interess dils possessurs da secundas habitaziuns da Tujetsch cun occasiun d'ina seduta, per ina ga a Turitg: Christina Menzel, Markus Müller, Vreni Müller-Hemmi, Werner Strebel, Margrit Weber-Scherrer, Roman Schmid e Christoph Marugg (da sen.).

MAD

da Mustér ei vegniu priu posiziun, denter auter concernent la carta da hosps. L'entschatta da quest onn ei la societad acziunara allura vegnida fundada dallas duas vischnauncas ed ellas han offeriu allas duas cuminonzas in sez el cussegl d'administraziun. En quella funcziun ei allura Christoph

Marugg vegniu eligiu. «Nus s'engaschein explicitamein per ch'ils rodond dus milliuns francs da taxas da hosps e turissem vegnien impundi per ina purschida autentica. La carta da hosps cuntegn dameins prestaziuns gratuitas, persunter dat ei ina paletta varianta d'ina purschida cun prezis reduci», scriva la presidenta. Sco quei ch'ella constatescha il rapport annual ei l'abdicaziun da Corinne Staub sco presidenta da Sedrun Mustér Turissem stada in signal d'alarm per l'organizaziun. Las differenzas da meini concernent repartiziun da resursas seigien apparentamein stadas memia grondas. Silvio Schmid ei allura daventaus successur da Staub. Buc acceptau ha la cuminonza allura la decisziun dalla suprastonza da Sedrun Mustér Turissem da strihar la carta da hosps pigl unviern. Sin intervenziun dad ella e dallas vischnauncas ei la decisziun vegnida corrigida, la finala ha ei dau ina carta «light» pigl unviern 2019/20.

Premi Cardun igl onn vegnent

Dalla suprastonza dalla cuminonza ei Kurt Baumgartner seretrats. El ei staus confundatur e dapi la fundaziun responsabels per las finanzas. «Grazia a sia savida davart il management da finanzas ha el recalgaun respect e contribuui alla trasparenza davart

las taxas e contribuziuns», constatescha Müller-Hemmi. Medemamein eis el staus responsabels per la Scuntrada ch'ei curda da uonn pervia dil coronavirus. Niev responsabel per las finanzas enteifer la cuminonza ei Roman Schmid ch'ei carschius si a Sedrun. El ha fatg matura a Mustér, studegiau farmacia all'ETH e menau entochen miez digl onn vargau l'apoteca Bellevue a Turitg. Sia finamira ei da s'engaschar en favur dallas relaziuns denter indigens e possessurs da secundas habitaziuns. La suprastonza Margrit Weber-Scherrer surpren il post da vicepresidenta. La surdada dil Premi Cardun ei vegnida refretga per in onn damai che la radunonza generala ha buca saviu vegnir tenuta. Nominadas pil premi ein la piazza da giugs Fontauna, la mazlaria Curschellas e la tegia Las Palas cun Sabine Keller. La viseta dalla claustra duei vegnir organisada sco previu ils 17 d'october 2020 ed era il secund cuors da dar troccas cun duei vegnir organisaus. Era ils indigens ein envidai a quels dus arranschaments. La cuminonza cooperescha cun 14 ulteriuras cuminonzas d'interess da possessur(a)s da secundas habitaziuns. El center d'ina sentupada igl onn vargau ei in inscunter culs cussegliers guvernativs Christian Rathgeb e Marcus Caduff staus.